

Ravasz László: Divat és egyéniség

Mikor a kisgyermek megszületik, a világon mindent készen kap. Készen van a lakása, pompás fekhelye, készen tápláléka, azután készen vannak a szabályok, törvények, amelyek szerint neki élnie kell. Nem is várnak tőle egyebet, csak azt, hogy ezeknek a szabályoknak engedelmessédjék, és kövesse az előtte levő példát. Az engedelmesség és az utánzás az ember legelső, legfontosabb tevékenysége.

A divat az embernek erre a jellemvonására számít. Megkönnyíti az életet azzal, hogy általános mintákat parancsol, szabályokat ad, s ezzel felment az alól, hogy mi gondolkozzunk, és mi termeljük ki ezeket az életformákat. Különösképpen ez az öltözködésen és a viseleten látszik meg, mert ez az a terület, ahol a változások leginkább megtetszenek.

Már ebből meglátszik, hogy a divatban van valami gyermekesség: nem számol önálló, saját ítélőképességgel bíró emberekkel; azt szereti, ha gondolkodás nélkül követik a parancsait, s utánozzák azt, amit előír. Ilyen nyájtermészettel számol a divat is, amikor azt kívánja, hogy minden meggondolás nélkül kövesse mindenki, aki egy parányit is ad magára. Mindebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a divat alkalmas az egyéniség fejlődésének megakadályozására. Gyermekességben tart, nyájemberré aláz, lényeg helyett látszatra kapat.

Kell-e és lehet-e a divat ellen az egyéniséget védelmezni? Először azt mondjuk meg, hogy kell. Már az eddig elmondottakból is kitetszik, hogy a divat és az egyéniség harcban áll egymással, mint az egy a sokkal, a páratlan a tömeggel. Úgy legyen divatos valaki, hogy ne vegyék észre rajta se a divat meglétét, se a divat hiányát, de mindenki érezze, hogy egy független, jó ízlésű, szabad egyéniség áll előtte, akire nézve tökéletesen közömbös az, hogy divatos vagy nem, mert 90 éves fővel is értékes egyéniség.

A lelki divatok egyéniségpusztító hatása sokkal szörnyűbb, mint az öltözködési divatoké. Elvégre ártatlan dolog, hogy kemény gallérom vagy puha gallérom van, de nem közömbös dolog, hogy kemény-e a szívem vagy lágy. Közömbös, hogy fehér szín a divat vagy pedig a fekete, de a becsület fehérsége és tisztasága nem közömbös dolog sem reám, sem a világra nézve.

Próbáljunk divatot csinálni abból, hogy a mai társadalmi élet felelőtlenségét, egységtelenségét, szakadozottságát, kavargó vad gyűlöletét gyógyítsuk, helyettesítsük és pótoljuk ki határozott, gyöngéd és szigorú életformával. Ez a közösségformálás az egyéniségnek a legmagasabb rangú kifejlődése. Valaki akkor legeredetibb, legönállóbb és legegyénibb, amikor legteljesebb szolgálatába áll a közösség örökkévaló érdekeinek.